
**Birleşmiş Milletler
Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi**

Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi

Başvuru No: 34/2011, R. P. B/Filipinler*

**Komite tarafından elli yedinci oturumda kabul edilen karar
(10 – 28 Şubat 2014)**

Başvurucu: R. P. B. (vekili Evalyn G. Ursua ve
Maria Karla L. Espinosa.)
Mağdur olduğu iddia edilen kişi: Başvurucu
Taraf Devlet: Filipinler
Başvuru tarihi: 23 Mayıs 2011 (ilk başvuru)
Referanslar: Taraf Devlet'e 26 Ağustos 2011 tarihinde gönderildi
(belge biçiminde hazırlanmadı)
Karar kabul tarihi: 21 Şubat 2014

*Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin 17. maddesi uyarınca kurulmuş,
21 Şubat 2014 tarihinde toplanmış,
Aşağıdaki kararı kabul etmiştir:*

İhtiyari Protokol'ün 7. maddesi 3. fıkrası kapsamındaki görüşler

1. Başvurunun sahibi olan R. P. B. 1989 doğumlu bir Filipin vatandaşıdır. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin 1. maddesi ve 2. maddesi (c), (d) ve (f) fıkralarının taraf Devletçe ihlal edilmesi sonucu mağdur olduğunu iddia etmektedir. Avukatları Evalyn G. Ursua ve Maria Karla L. Espinosa tarafından temsil edilmektedir. Sözleşme ve ona ek İhtiyari Protokol Filipinler açısından sırasıyla 4 Eylül 1981 ve 12 Şubat 2004 tarihlerinde yürürlüğe girmiştir.

* Somut başvurunun incelenmesine Komite'nin şu üyeleri katılmıştır: Ayşe Feride Acar, Nicoline Ameline, Barbara Bailey, Olinda Bareiro-Bobadilla, Niklas Bruun, Náela Gabr, Hilary Gbedemah, Nahla Haidar, Yoko Hayashi, İsmat Jahan, Dalia Leinarte, Violeta Neubauer, Theodora Nwankwo, Pramila Patten, Maria Helena Pires, Biancamaria Pomeranzi, Patricia Schulz, Dubravka Šimonović ve Xiaoqiao Zou.

Başvurucu tarafından sunulduğu şekliyle olaylar

2.1 Başvurucu bir kenar mahalle olan Metro Manila’da yaşayan yedi çocuklu fakir bir aileden gelmektedir. İki erkek kardeşi gibi o da sağır ve dilsizdir. 17 yaşındayken, 21 Haziran 2006 tarihinde sabah 4 sularında kendi ikametgâhında 19 yaşındaki komşusu J. tarafından tecavüze uğramıştır. Aynı gün, sabah 10 civarında başvurucu bu olayı polise bildirmiştir. Kendisine, işaret dilinin tercümesinde kız kardeşi R. yardımcı olmuştur. Başvurucu ile yapılan görüşmeyi, böyle bir görüşmenin bir kadın polis memuru tarafından yapılmasını şart koşan 8505 sayılı Cumhuriyet Yasası’na aykırı hareket edilerek, bir erkek polis memuru gerçekleştirmiştir. Bu polis memuru yazılı ifadeyi Filipin dilinde hazırlamış ve başvurucudan ve başvurucunun kız kardeşinden altına imza atmalarını istemiştir. Başvurucu, sağirlara yönelik eğitim sisteminin neredeyse tamamen yazılı İngilizceyi temel alması sebebiyle ifadeyi anlamadığını öne sürmektedir. Ancak kendisine ifadeyi Filipin dilinden İngilizceye çevirecek bir tercüman temin edilmemiştir. Aynı gün, öğlen 11.30 civarında polis J.’yi yakalayıp polis karakoluna götürmüştür. Yine aynı gün, başvurucu Quezon City, Camp Crame’deki Filipin Ulusal Polis Suç Laboratuvarı’nda sağlık muayenesinden geçmiştir. Kız kardeşi ona tercümanlık yapmıştır. Muayene sonucunda hazırlanan adli tıp raporunda, iddia konusu cinsel taciz fiili, bu fiilin işleme zamanı, günü ve yerini de içerecek şekilde belirtilmiştir. Ayrıca “labia minorada (iç dudaklar) ve arka fûrşette yakın tarihli künt penetre travma geçmişine dair açık izler bulunduğu” da dile getirilmiştir.

2.2 4 Temmuz 2006 tarihinde başvurucunun davası Metro Manila Pasig City Bölge Asliye Mahkemesi’ne sunulmuştur. Fail 1997 tarihli ve 8353 sayılı Cumhuriyet Yasası’yla değiştirilmiş olan 1930 tarihli Gözden Geçirilmiş Ceza Yasası’nın 266-A maddesi, 1. fıkrası (a) bendi ve 266-B maddesi 6. fıkrası 10. bendi ile 8369 sayılı Cumhuriyet Yasası’nın 5. maddesi (a) fıkrası uyarınca “fiilin vahşice, mağdurun zayıf konumundan yararlanarak, gece vakti ve meskende işlenmiş olması sebebiyle ağırlaştırılmış” nitelikli tecavüz suçuyla suçlanmıştır. Tecavüzün, “fiziksel engeli” ve “sağır ve dilsiz oluşu” sanık tarafından suçun işlendiği sırada biliniyor olduğu bir çocuk konumundaki başvuruya karşı “güç, tehdit ve gözdağı kullanılarak” işlendiği dile getirilmiştir. Sanık suçlamaları kabul etmemiştir.

2.3 Başvurucu 2006¹ yılında yapılması planlanan duruşmaların, kovuşturma makamı tanıklarının hazır olmaması sebebiyle yapılamadığını dile getirmektedir. Kovuşturma makamının ilk tanığı olan başvurucunun annesi ancak 15 Ocak 2007’de mahkeme huzurunda ifade vermiştir. Diğer duruşmaların 13 Şubat, 22 Ağustos ve 6 Kasım 2007 tarihlerinde yapılması planlanmıştır. Sağır davacılar için tercüman bulunmadığından, tercüme hizmeti için tümüyle Filipin Sağırlar için Kaynak Merkezi adındaki bir sivil toplum kuruluşundan yardım alınmıştır.² 24 Eylül 2007’de mahkeme “savcılığın sağır ve dilsiz olan şahsi şikâyetçi için Filipin Sağırlar için Kaynak Merkezi’yle bağlantılı bir tercüman sağlayacağı [...] anlaşılarak” 6 Kasım 2007 tarihine bir duruşma koymuştur. Başvurucu, Merkez ile mahkeme arasında uzun uzadıya sürdürülen yazışmaların da yargılamanın gecikmesinde payı olduğunu belirtmektedir.

2.4 19 Ağustos 2008’de başvurucu mahkemede ifade vermiştir.³ İfade verirken kendisine erkek bir savcı yardımcı olmuştur, halbuki 15 Ocak 2007’de annesine kadın bir savcı

¹ Duruşmaların 23 Ekim, 8 ve 27 Kasım ve 12 Aralık 2006 tarihlerinde yapılması planlanmıştır.

² Filipin Sağırlar için Kaynak Merkezi sağirlara yönelik doğrudan hizmetler ve savunuculuk yürütmektedir. Yüksek Mahkeme mahkemeler tarafından iletilen işaret dili tercümesi taleplerini, bu konuda kapsamlı bir politika bulunmadığı için rutin olarak Merkez’e yönlendirmektedir.

³ O tarihte başvurucu Filipin hukuku kapsamındaki rüşt yaşına (18 yaş) gelmiş bulunuyordu.

yardımcı olmuş idi. Kovuşturma makamı yalnızca başvurucuyu ve annesini tanık olarak göstermiş, savunma ise hiçbir yazılı delil sunmaksızın sadece sanığı tanık olarak göstermiştir. Kovuşturma ve savunma makamları, mahkeme önünde tanık olarak dinletmeksizin diğer iki kovuşturma tanığı –olaydan sonra başvurucuyu muayene etmiş olan adli tıp görevlisi ile başvurucunun şikâyetine yanıt verip J’yi yakalayan polis memuru– tarafından “sunulan ifadelere binaen olaylara dair kabul ve tespitlere girişmek hususunda mutabık kalmışlardır”.

2.5 31 Ocak 2011’de Pasig City Bölge Asliye Mahkemesi J. hakkında beraat kararı vermiştir. Mahkeme, Yüksek Mahkeme’nin daha önceki içtihatlarından kaynaklanan şu üç prensibi temel almıştır: (a) tecavüz suçlamasında bulunmak kolaydır; bunu kanıtlamak güçtür, fakat sanık açısından masum olsa dahi aksini kanıtlama daha da güçtür; (b) genelde yalnızca iki kişinin dahil olduğu tecavüz suçunun tabiatı gereği, şikâyet sahibinin ifadesi son derece dikkatli bir şekilde incelenmelidir; ve (c) kovuşturma makamının delilleri tek başına esastan değerlendirildiğinde güçlü veya zayıf bulunmalı; savunmanın delillerinin zayıflığından hareket edilmesine izin verilmemelidir. Mahkeme başvurucunun ifadesinin⁴ güvenilirliğine karşı çıkmış ve cinsel ilişkinin rızai olmadığını kanıtlayamadığı sonucuna varmıştır. Daha ayrıntılı belirtmek gerekirse, mahkeme başvurucunun “bu sıkıntılı durum sırasındaki genel tavrının benzer bir durumla karşı karşıya kalan insanların makul olarak sergileyeceği davranış standardıyla ve idrakle bağdaştırılmasının mümkün olmadığını” kaydetmiştir. Ayrıca şu gözlemlerde de bulunmuştur: “Sanık tarafından herhangi bir güç veya tehdit kullanılmamıştır. R.’nin iddia ettiği direncini kırmak için hiçbir fiziksel güç kullanılmamıştır. Ağzı kapatılmamış veya ağızına herhangi bir şey tıkmamıştır. Kovuşturma makamı R.’nin kollarından çekildiğine, boğuştuğuna ve halihazırda öfkelenmiş bir görünüm sergilediğine yönelik iddialar dışında R.’nin hareketlerinin fiziksel olarak kısıtlanmış olduğunu kanıtlayabilmiş değildir. R.’ye karşı gözdağı verilmiş de değildir. R. kollarından çekiştirilmiş olsa dahi, sanığın ağır cismani zararın doğuracağı tehlikeli sonuçlara dair gerçek bir vehim yaratmak amacıyla kullanmış olabileceği [...] herhangi bir nesne veya araçla cismani veya fiziksel zarar tehdidinde maruz kalmamıştır. Tecavüz failinin öldürücü bir silah taşınması [...] gibi durumlarda olduğu üzere, mağdurun cismani zarar görmeye tehdit edildiği hallerin gözdağı teşkil etmesi yerleşik bir kuraldır.” Mahkeme bunun yanı sıra, başvurucunun sergilediği “davranışın, onuruna leke sürece ve iffetine hanel getirecek her türlü teşebbüsü engellemek için gücünün ve cesaretinin son damlasına kadar savaşmasını emreden içgüdülere sahip sıradan bir Filipinli kadının sergileyeceği davranışla örtüşmediğini” de kaydetmiştir. “Tasarlanarak işlenen bir tecavüz eyleminin mağdurunun, bunun için birçok fırsatı olmasına rağmen kendisini failin elinden kurtarmak üzere zayıf bir teşebbüste dahi bulunmaması tabiata aykırıdır.” Bilhassa kaçmaya veya bağırarak yardım istemeye çalışabilirdi, zira “sağır dilsiz olması hiçbir ses çıkaramayacağı anlamına gelmemektedir”; onu soymaya çalışan “sanığı itip tokat, yumruk ve tekme atabilirdi”, zira fiziksel durumu itibariyle direnç gösterebilecek haldeydi; ayrıca kıyafetleri de hiçbir zarar görmüş değildi, ki bu da mağdur açısından bir mücadele ortamı koymamaktadır.

2.6 İç hukuk yollarının tüketilmesi konusunda, başvurucu beraat kararının mağdur açısından süreci sona erdirdiğini öne sürmektedir. Filipin hukukuna göre, bir sanığın aynı

⁴ Ayrıntılı belirtmek gerekirse, başvurucu, 21 Haziran 2006 sabahı erken saatlerde bulaşıkları yıkarken sanığın yanına geldiğini, elini tuttuğunu, kolunu kaldırıp onu masaya sürüklediğini ifade etmiştir. Ardından başvurucunun şortunu indirmiş ve ona duhul etmiştir. Başurucu karşı koymaya ve öfkesini göstermeye çalıştıysa da, sanık çok güçlüydü. Masanın üzerinde sanığa vurabileceği hiçbir şey yoktu. Bir süre sonra, annesi onları görmüş ve başvurucuya çok kızmıştır. Başurucu ağlamaya başlamış ve şortunu yukarı çekmiştir. Anne J.’nin evine girmiştir. Başurucu J.’yi olaydan önce tanıdığını inkâr etmiş olmakla birlikte, annesi ve J. komşu olduklarını söylemişlerdir.

suçtan ötürü ikinci defa yargılanmasını yasaklayan anayasal haktan ötürü başvuru beraat kararına karşı başvurabileceği herhangi bir itiraz yolu bulunmamaktaydı. Gözden Geçirilmiş Mahkeme Tüzüğü'nün 65. maddesi uyarınca olağandışı bir hukuk yolu olan temyiz başvuru müzekkeresinin varlığına ilişkin olarak ise, başvuru somut davanın bu yol için gerekli koşulları karşılamadığını savunmaktadır. Birincisi, yetkiye ilişkin bir hatadan veya yetkisizlik sonucu doğuran bir hatadan ötürü mahkeme kararının hükümsüz olduğunu kanıtlamak gerekmektedir. İkincisi, bu hukuk yolu mağdurun bizzat kendisine değil, Filipin halkını temsilen Başsavcılığa açıktır. Üçüncüsü, Başsavcılık bu hukuk yolunu beraat kararı tarihinden itibaren 60 gün içinde kullanmak zorunda olmasına karşın kullanmamıştır.

2.7 Başvuru son olarak, bu konunun başka bir uluslararası soruşturma veya çözüm çerçevesinde incelenmemiş veya incelenmekte olmadığını izah etmektedir.

Şikâyet

3.1 Başvuru, Pasig City Bölge Asliye Mahkemesi'nin kararının, Komite'nin 18 ve 19 No'lu genel tavsiye kararlarıyla⁵ bağlantılı olarak Sözleşme'nin 1. maddesi anlamında ayrımcılık içerdiğini, zira kendisine adalete erişim imkânı tanımadığını iddia etmektedir. Birincisi, asliye mahkemesi delilleri değerlendirmek ve hukuku uygulamak bakımından gereğince ve titizlikle hareket etmemiştir; ikincisi, toplumsal cinsiyete dayalı mitlere ve kalıplara dayanmıştır; ve üçüncüsü, tecavüz olayını sağır bir kız olarak savunmasız konumunu göz önüne alarak değerlendirmemiştir. Başvuru, taraf Devlet'in kendisini ayrımcılıktan etkili bir şekilde korumaya yetkili bir ulusal mahkemeye erişim imkânı sağlamadığını ve dolayısıyla Sözleşme'nin 2(c), (d) ve (f) maddesi kapsamındaki pozitif yükümlülüklerini ihlal ettiğini öne sürmektedir.

3.2 Delillerin değerlendirilmesi ve hukukun tatbiki konusunda, başvuru sanık tarafından saldırıya uğradığında boğuştuğuna, bağırdığına ve ses çıkardığına yönelik mükerrer ifadelerinin asliye mahkemesi tarafından açıkça görmezden gelindiğini öne sürmektedir. Mahkeme, başvuru hareket kapasitesinin fiziksel olarak kısıtlanmış olduğuna dair hiçbir kanıt bulmamıştır ve sanığın çok kuvvetli olduğuna ve masada ona vurmak amacıyla kullanabileceği hiçbir şey olmadığı yönündeki açıklamalarını görmezden gelmiştir. Kızının tecavüze uğradığı yerden gelen seslere uyanmış olan annenin tanıklığını da göz ardı etmiştir. Tecavüz davalarında güç veya gözdağı şartı arayan ve "güç veya gözdağı unsurunun, mağdurun zihnini çalışamaz hale getirecek ve direnmesine engel olacak tehlikeli sonuçlar veya ağır cismani bir zarar meydana geleceği yönünde gerçek bir vehim yaratacak bir niteliğe sahip olması gerektiğini" dile getiren 1972 tarihli bir Yüksek Mahkeme kararı başta olmak üzere, güncelliğini yitirmiş içtihatlarla dayanmıştır. Oysa ki, Gözden Geçirilmiş Ceza Yasası'nın (bkz. 8353 sayılı Cumhuriyet Yasası) 266-D maddesindeki hâkim kurala göre "zarara uğrayan tarafın tecavüz fiiline karşı herhangi bir ölçüde direnmiş olduğunu ortaya koyan herhangi bir açık fiziksel eylem veya zarara uğrayan tarafı geçerli bir şekilde rıza gösteremeyecek hale getiren bir durum altında bulunması kanıt olarak kabul edilebilmektedir". Bu nedendir ki mahkemenin, başvuru sağır bir çocuk olarak içinde bulunduğu durumu, mağdurun geçerli bir şekilde rıza gösteremeyeceği durumlara benzer görmesi ve başvuru sanığa rıza göstermemiş ve sanığın hamlelerine karşı direnmiş olduğu yönündeki ifadesine itimat etmesi gerekirdi.

⁵ Bkz. Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi raporları: onuncu oturum, 30 Ocak 1992 (A/46/38); ve on birinci oturum, 1 Şubat 1992 (A/47/38).

3.3 Toplumsal cinsiyete dayalı mitler ve kalıplar konusunda, başvuru somut olayın Filipinler yargı sisteminde cinsel şiddet mağdurlarına karşı sergilenen sistematik ayrımcılığa örnek oluşturduğunu dile getirmektedir. Söz konusu mitlerin ve kalıpların, tecavüz davalarında kadınlara yüklenen olağandışı ispat külfetleri oluşturması sebebiyle toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık teşkil ettiğini savunmaktadır. Şikâyet sahibinin bir tecavüz davasındaki güvenilirliği büyük oranda, mahkemelerin bir tecavüz mağdurunun sergilemesi gerektiğine inandığı bir davranış standardına dayalıdır. Kalıplara uyanlar güvenilir sayılırken, diğerleri şüpheyle karşılanmakta ve neticede sanığın beraatına ulaşılmaktadır. Başvuru, mahkemenin *Vertido/Filipinler* davasında kullanılanlara benzer toplumsal cinsiyet kalıpları ve mitleri kullandığını, oysa ki kendi davasındaki kararın Komite'nin *Vertido* davasındaki görüşlerini açıklamasından aylar sonra ilan edilmiş olduğunu dile getirmektedir.⁶

3.4 Başvuru, kendi davasında mahkeme tarafından şu toplumsal cinsiyet mitlerinin ve kalıplarının kullanılmış olduğunu öne sürmektedir. Birinci mit ve kalıp, mağdur failin hamlelerinden kurtulmak veya bunlara direnmek için akla gelen her türlü yolu denemiş olması ve sergilediği mücadelenin örneğin yırtılmış kıyafetlerle kanıtlanması gereğidir. Başvuru, mahkemenin mağdurun bir tecavüz olayında “insanların makul olarak sergileyebileceği [bir] davranış standardı”nı sergilemesini şart koşması ve tecavüz tehdidiyle karşılaşan mağdurların, bilhassa da engelli kadınların çok çeşitli davranışsal tepkiler sergilediğini hesaba katmaması sebebiyle mahkeme kararının ayrımcı nitelik taşıdığını savunmaktadır. Üstelik, yırtılmış kıyafetler gibi boğuşma kanıtları aramak, failerin boyun eğdirmek için kullandığı fiziksel olmayan cebir durumlarına maruz bırakılmış mağdurları koruma kapsamı dışında bırakmaktadır.

3.5 İkinci mit ve kalıp, mağdur failin hamlelerine rıza göstermesi ihtimalinin sadece fiziksel güç veya ölümcül silah kullanımıyla bertaraf edilebiliyor olmasıdır. Başvuru, mahkemenin rızanın yokluğuna ilişkin diğer kanıtları değerlendirmeye almadığı iddiasındadır. Mahkemenin tespiti, fiziksel olmayan güç, tehdit veya gözdağına maruz bırakılan veya, tıpkı başvuru gibi, aynı sonucu yaratan durumlara sokulan mağdurlara karşı ayrımcılık yapmaktadır.

3.6 Üçüncü mit ve kalıp, Filipinli bir tecavüz mağdurunun “onuruna leke sürecektir ve iffetine halel getirecek her türlü teşebbüsü engellemek için gücünün ve cesaretinin son damlasına kadar savaşması”dır. Başvuru bu durumda mağdurdan duruma karşı çıktığını göstermek için örneğin faili tokatlayarak, yumruklayarak, tekmeleyerek veya iterek faal bir mücadele beklediğini öne sürmektedir. Mahkeme başvuru bunları yapmadığını tespit etmiş ve dolayısıyla tecavüz iddiasını inandırıcı bulmamıştır. Başvuruya göre, bu gerekçe söz konusu kalıba uymayan mağdurlara yasal himaye sağlamamakta ve mağduru tecavüzü önlemek bakımından yetersiz araçlar kullanmakla suçlamaktadır.

3.7 Başvuru ayrıca, Sözleşme'nin Filipinler tarafından onaylanmasının üzerinden neredeyse 30 yıl geçmişken ve Komite Sözleşme'ye yönelik ihlal tespitlerinde ve bu ihlallerin ele alınmasına yönelik tavsiyelerde bulunmuşken hukuki içtihatlarda ayrımcı varsayımlara, mitlere ve kalıplara yer verilmesinin tecavüz mağdurlarını hukuken dezavantajlı bir duruma yerleştirmeye devam ettiğini ve uğranılan zarara karşı tazminat elde etme şanslarını tamamen ortadan kaldırmaya bile, hayli azalttığını öne sürmektedir. Yukarıdaki hususlar ışığında ve *Vertido* kararına atıfla, mahkemenin toplumsal cinsiyet mitlerini ve kalıplarını kullanmak suretiyle, başvuru, davasını yetkili bir mahkeme huzuruna taşıma hakkından mahrum

⁶ Başvuru No: 18/2008, *Vertido/Filipinler*, 22 Eylül 2010 tarihinde kabul edilen görüşler.

biraktığını ve bu durumun Komite'nin 18 ve 19 No'lu genel tavsiye kararlarıyla bağlantılı olarak Sözleşme'nin 1. maddesi anlamında ayrımcılık teşkil ettiğini savunmaktadır.

3.8 Başvurucu, sahip olduğu engellilik ve toplumsal cinsiyet sebebiyle taraf Devlet'in haklarına saygı göstermediğini ve dolayısıyla hem Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, hem de Engellilerin Haklarına Dair Sözleşme kapsamındaki hukuki yükümlülüklerine aykırı davrandığını iddia etmektedir.⁷ Birincisi, mahkeme sadece toplumsal cinsiyet kalıplarını ve mitlerini kullanarak başvurucu aleyhinde bir karar vermekle kalmamış, sağır bir çocuk mağdur olarak kendisine karşı açıkça önyargılı davranmıştır. Başvurucuyu inandırıcılıktan yoksun bir tanık olarak görmüş ve bu sebeple, kanıtlar arasında sanığın boş inkârlarından ve başvurucunun sağır bir çocuk olmasını tamamen göz ardı eden mahkemenin, sıradan bir Filipinli kadının bu koşullarda nasıl davranması gerektiğine dair sahip olduğu seksist fikirlerden başka başvurucunun hikâyesini çürüten hiçbir şey bulunmamasına rağmen sanığı beraat ettirmiştir. Başvurucuya göre, yukarıda dile getirilen hususlar sağır kadın ve kızların durumuna dair muazzam bir cehaleti ve Filipinlerin, Engellilerin Haklarına dair Sözleşme'nin tarafı bir Devlet olarak, engellilerin adalete etkili bir şekilde erişebilmesini sağlamak amacıyla yargı idaresine dahil olan kişileri uygun eğitimden geçirme yükümlülüğüne uymadığını gözler önüne sermektedir.⁸ Başvurucu ayrıca, başta genç kızlar olmak üzere sağır kadınların Filipin toplumunda güç bir konumda bulunduğunu, zira hem erkekler (sağırılık da dahil olmak üzere engelli olan veya olmayan erkekler) ve kadınlar (sağırılık dışında engelli olan veya olmayan kadınlar) karşısında dezavantajlı bir yere sahip olduğunu da öne sürmektedir. Üstelik, cinsel şiddet mağduru olan sağır kadınlar ve kızlar genellikle yoksul ailelere mensup olup, örgün eğitime erişimden yoksun bulunmaktadır. Mahkeme, Engellilerin Haklarına dair Sözleşme'ye taraf Devletler tarafından kabul edildiği üzere “[e]ngelli kadınların ve kızların hem ev içinde hem de ev dışında şiddete uğramaya, yaralanmaya veya istismara, ihmale, ihmalkâr muameleye, kötü muameleye veya sömürüye karşı daha büyük bir risk altında olduklarını”⁹ ve “birden fazla nedene dayalı ayrımcılığa maruz kaldığı”¹⁰ gerçeğini göz ardı etmektedir. Mahkeme bilhassa “sağır dilsiz olması hiçbir ses çıkaramayacağı [veya ...] taarruza direnemeyeceği” anlamına gelmemektedir” diyerek yalnızca başvurucunun ses çıkarttığı ve cinsel hamlelere karşı itirazda bulunduğu yönündeki ifadesini yok saymakla kalmamış, aynı zamanda sağır bir çocuktan standart bir tepki bekleyerek ayrımcı bir tutum da sergilemiştir. Başvurucu, mahkemenin bu ifadesinin, içinde bulunduğu son derece güç durumu önemsizleştirdiğini ve onu sağır olmayan kişiler

⁷ Filipinler, Engellilerin Haklarına dair Sözleşme'yi 15 Nisan 2008'de onaylamıştır, ancak bu Sözleşmeye ilişkin İhtiyari Protokol'e taraf değildir.

⁸ Engellilerin Haklarına dair Sözleşme'nin 13. maddesine atıf yapılmaktadır; söz konusu madde şu hükmü taşımaktadır: “1. Taraf Devletler, engellilerin diğerleriyle eşit bir şekilde adalete etkili erişimini sağlamalıdır. Bunun için usuli ve yaşa uygun uyumlaştırmalar yapılmalı ve soruşturma ve diğer hazırlık aşamaları dahil tüm hukuki işlemlerde tanıklık etmeleri dahil doğrudan ve dolaylı olarak katılımları kolaylaştırılmalıdır. 2. Taraf Devletler, engellilerin adalete etkili bir şekilde erişimini sağlamayı kolaylaştırmak için, polis ve cezaevi personeli dahil adalet sistemi içerisinde çalışanların gerekli eğitimi almalarını sağlamalıdır.”

⁹ Engellilerin Haklarına dair Sözleşme'nin Başlangıç kısmındaki (q) fıkrasına atıf yapılmaktadır; söz konusu fıkra kapsamında taraf Devletler “[e]ngelli kadınların ve kızların hem ev içinde hem de ev dışında şiddete uğramaya, yaralanmaya veya istismara, ihmale, ihmalkâr muameleye, kötü muameleye veya sömürüye karşı daha büyük bir risk altında olduklarını göz önünde bulundur[maktadır].”

¹⁰ Engellilerin Haklarına dair Sözleşme'nin 6. maddesine atıf yapılmaktadır; söz konusu madde şu hükmü taşımaktadır: “1. Taraf Devletler, engelli kadın ve kız çocuklarının birden fazla nedene dayalı ayrımcılığa maruz kaldığını kabul eder ve bu bakımdan tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit yararlanmalarını sağlamaya yönelik tedbirleri alırlar. 2. Taraf Devletler, kadınların tam gelişimini, ilerlemesini ve güçlenmesini ve bu Sözleşme'de belirtilen insan hak ve temel özgürlüklerini kullanmalarını ve bunlardan yararlanmalarını sağlamak için tüm gerekli tedbirleri alacaktır.”

bakımından kullanılan standartlara tabi kılmayacak makul uyumlaştırmayı¹¹ reddettiğini öne sürmektedir. Cinsel şiddet davalarında kullanılan bu standartlar toplumsal cinsiyet kalıpları teşkil etmekte ve kadınlara karşı ayrımcılık içermektedir.

3.9 Başvurucu, polis soruşturmasındaki diğer ciddi eksiklik ve usulsüzlüklerin de ayrımcılık teşkil ettiğini öne sürmektedir. Birincisi, polis soruşturması sırasında ve kararın açıklandığı duruşma da dahil olmak üzere kimi duruşmalarda, 1987 tarihli Filipinler Anayasası'nın III. maddesi 1. fıkrasına¹² ve Engellilerin Haklarına dair Sözleşme'nin 21(b) maddesine¹³ aykırı hareket edilerek başvurucuya işaret dili tercümesi sağlanmamıştır. Yani bir sağır-dilsiz aktarım tercümanı ve/veya duruşma tercümanı sadece 19 Ağustos 2008 ve 1 Nisan 2009 tarihli duruşmalarda hazır bulunmuştur. Başvurucu, mahkemenin tercümanları yargılama işlemlerinin yürütülmesi amacına hizmet etmek üzere resmen işe almış veya çağırılmış olmadığını öne sürmektedir. Tercüman duruşmaya ancak başvurucunun ailesi tarafından temasa geçilerek veya mahkemenin bir sonraki duruşma takviminden tesadüfen haberdar olarak katılacaktır. Tercüman, beraat kararının açıklandığı duruşmaya, başvurucunun ailesi tarafından kısa bir süre kalan bilgilendirilmiş olması dolayısıyla katılmamıştır. Başvurucu ayrıca, ifadesini verdiği sırada kendisi ile tercümanlar arasındaki tüm iletişim sürecinin tutanağa geçirilmemiş ve mahkemenin bu ifadenin doğruluğunu sağlamak üzere tedbir almamış olduğunu da iddia etmektedir. Bunun yanı sıra, tutanak sadece mahkeme stenografı tarafından imzalanmış olup, sağırlara yönelik resmi bir tercüman tarafından imzalanmamıştır.

3.10 İkincisi, taraf Devlet makamları Engellilerin Haklarına dair Sözleşme'nin 16. maddesine¹⁴ ve ulusal hukuka¹⁵ aykırı hareket edilerek, iyileşme ve toparlanma açısından

¹¹ Engellilerin Haklarına dair Sözleşme'nin 2. maddesi uyarınca “makul uyumlaştırma’ engellilerin tüm insan haklarını ve temel özgürlüklerini diğerleriyle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere somut durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve uyarlamaları ifade eder”.

¹² 1987 tarihli Filipinler Anayasası'nın III. maddesi 1. fıkrası şu ifadeyi taşımaktadır: “... kimse kanunlar önünde eşit korumadan mahrum bırakılamaz.”

¹³ Engellilerin Haklarına dair Sözleşme'nin 21. maddesi şu hükmü taşımaktadır: “Taraf Devletler, engellilerin [...] tüm iletişim araçlarını tercihlerine bağlı olarak kullanabilmesi, bilgi ve fikirleri araştırma, alma ve verme özgürlüğü dahil düşünce ve ifade özgürlüğünden diğerleriyle eşit bir şekilde yararlanabilmesi için uygun tüm tedbirleri almalıdır. Bu tedbirler aşağıdakileri içermelidir: [...] (b) Engellilerin resmi temaslarda işaret dillerini, ve tercih ettikleri diğer tüm erişilebilir iletişim araçlarını ve biçimlerini kullanmalarının kabul edilmesi ve kolaylaştırılması.”

¹⁴ Engellilerin Haklarına dair Sözleşme'nin 16. maddesi uyarınca taraf Devletler 1. “engellileri evin içinde ve dışında sömürünün, şiddetin ve istismarın bunların cinsiyete yönelmiş hali dahil her biçiminden korumak için uygun tüm yasal, idari, sosyal, eğitsel ve diğer tedbirleri almalıdır”; 2. “engellilere, ailelerine, onların bakımını sağlayanlara cinsiyete ve yaşa uygun yardım ve destek sağlayarak, sömürü, şiddet ve istismar vakalarının nasıl önleneceğine, tespit edileceğine ve bildirileceğine dair bilgi ve eğitim vererek sömürünün, şiddetin ve istismarın her biçimini önleyici uygun tüm tedbirleri almalıdır. Taraf Devletler, koruma hizmetlerinin yaş, cinsiyet ve engellilik konularına duyarlı olmalarını sağlamalıdır”; [...] ve 4. “koruyucu hizmetlerin sunulması sırasında gerçekleştirilenler dahil olmak üzere, sömürünün, şiddetin veya istismarın herhangi bir biçiminin mağduru olan engellilerin fiziksel, zihinsel ve psikolojik olarak iyileşmesi, rehabilitasyonu ve sosyal açıdan yeniden bütünleşmesini sağlayıcı uygun tüm tedbirleri almalıdır. Söz konusu iyileşme ve yeniden bütünleşme kişinin sağlığına, öz saygısına, onuruna, özerkliğine kavuşmasını sağlamalı ve yaşa ve cinsiyete ilişkin özel ihtiyaçlarını dikkate almalıdır”.

¹⁵ 9710 (2010) sayılı Cumhuriyet Yasası'na, veya Kadınların Magna Cartası'na atıf yapılmaktadır; bu yasa kapsamında başvurucu, “cinsel veya fiziksel taciz, [...] tecavüz ve ensest ve kişiyi işlevsel bakımdan aciz bırakacak diğer bağlantılı durumları” içeren “bilhassa güç koşullar altındaki kadınlar” kategorisine dahil olduğu için danışmanlık ve kritik olay stres bilgilendirmesi gibi hizmetlere ve müdahalelere hakkı bulunmaktadır” (30 ve 31. maddeler).

kritik öneme sahip olduğu üzere, başvurucuya mağdur olarak danışmanlık veya terapi gibi psikososyal hizmetler ve koruma tedbirleri de sağlamamıştır.

3.11 Üçüncüsü, başvurucu mahkemenin kendisine sağır bir kişi olarak tamamen duyarsız davranmış olduğunu öne sürmektedir. Yani mahkeme onun davasını gün içinde planlanan en son duruşmaya koyarak, sanığın da hazır bulunduğu bir ortamda saatlerce beklemek zorunda bırakmıştır. Bu koşullar altında duruşmalara çok az zaman kalmış ve dolayısıyla duruşmalar genellikle ertelenmiştir. Bu da mahkemede sadece başvurucu, annesi ve sanığın dinlenmiş olmasına rağmen beş yıldan uzun süren yargılamalarda ciddi bir gecikme yaşanmasına katkıda bulunmuştur.¹⁶

3.12 Başvurucu ayrıca, haklarına yönelik olarak yukarıda bahsi geçen ihlallerin kendisi üzerinde olumsuz etkiler doğurduğunu da öne sürmektedir. Daha ayrıntılı belirtmek gerekirse, yetkili makamlar 1998 tarihli Tecavüz Mağdurları Yardım ve Koruma Yasası kapsamında danışmanlık ve destek hizmetleri sağlandığını iddia etmekle birlikte, tecavüz sonrasında ve beş yıl süren yargılamalar boyunca başvurucuya yetkililer tarafından hiçbir danışmanlık ve destek hizmeti sunulmamıştır. Psikolojik destek sağlanmaması, başvurucunun genç oluşu ve sosyoekonomik durumu göz önüne alındığında mağduriyet deneyimiyle başa çıkmasını daha da güçleştirmiştir. Bilhassa, tecavüze uğradığında eğitimine ara vermiş ve kız kardeşinin yardımıyla, ailesinin evinden uzakta yer alan Quirino Lisesi'ne nakil olmuştur. Bu okulda disiplin cezası gerektiren davranışlar sergilemiş ve birkaç kez ceza almıştır. Okuldaki öğretmenlerden biri başvurucunun davranışlarını “sorunlu” olarak nitelendirmekte ve bu durumu cinsel taciz olayıyla izah etmektedir; başvurucunun yaşadığı disiplin sorunlarını, isyankârlığını ve sessiz, uslu bir öğrenciyken yaşadığı dönüşümü tecavüz travmasıyla başa çıkma mekanizması olarak görmektedir. Başvurucu tecavüz olayından sonra okulda kendisine verilen rehberlik hizmetinin yetersiz olduğu, zira bu hizmetin sağır olmayan çoğunluktaki öğrencilere yönelik olarak hazırlanmış olduğu iddiasındadır. Dahası, başvurucu mahallesinde başvurucuyu her gün görerek utanç yaşadığını, hayatının harcandığını ve alay konusu yapıldığını da öne sürmektedir. Başta annesi olmak üzere ailesi de beraat kararını çok kötü karşılamıştır.

3.13 Başvurucu kendi vakasının münferit bir olay olmadığını, sistematik bir ayrımcılığa örnek oluşturduğunu iddia etmektedir. Filipin Sağırlar için Kaynak Merkezi'nin 2011 yılına ait yayınlanmamış tahminlerine göre, her 3 sağır kadından biri tecavüze uğramakta, sağır çocukların yüzde 65 ila 70'i tacize maruz kalmaktadır. Açılan davaların çoğu yıllarca sürmekte ve neticede ya reddedilmekte, ya da para karşılığı sulh yoluyla çözülmektedir. Başvurucu Filipinler'de başta kadınlar ve kızlar olmak üzere sağırların eşitliği ve adalet sistemine erişebilirliğini teşvik eden kapsamlı bir politika bulunmadığı kanaatindedir. Dahası, tercüme, özellikle de sağır davacılar için mahkemelerde tercüme sağlanmasına yönelik hiçbir standart veya usul yolu bulunmamaktadır. Başvurucu, sağırlara yönelik işaret dilini kullananların ve sağır olmayıp da bu dili kullanmayanların işaret veya sesli tercümenin doğru ve tarafsız olup olmadığını bilme imkânı bulunmaması sebebiyle bu gibi standartların ve usullerin yokluğunun ayrımcı ve tehlikeli olduğunu savunmaktadır. Sağır dava taraflarını veya tanıkları içeren davalara yönelik yalnızca iki politika bulunduğunu, 10 Eylül 2004 tarihli ve 59-2004 sayılı Yüksek Mahkeme Beyanname Kararı ile 18 Ekim 2007 tarihli ve 104-2007 sayılı Yüksek Mahkeme İdari Başkanlık genelgesi biçimindeki bu iki politikanın da esasen işaret dili tercümanlarının görevlendirilmesiyle ilgili olup, konuşulan diller ile işaret dili arasındaki tercüme güçlüklerini ele almadığını dile getirmektedir. Başvurucu ayrıca bu

¹⁶ Bkz. paragraf 2.4.

politikaların, hem anlama hem de anlaşılma hakkını içeren bilgi edinme hakkına aykırı bir şekilde, ancak sağır kişinin “tam anlamıyla anlaşılması gereken” hallerde tercüme yapılmasını öngörmesi sebebiyle ayrımcılık da içerdiğini öne sürmektedir.¹⁷

3.14 Başvurucu, bu konuda herhangi bir resmi politika bulunmadığından, sağır mağdurların ihtiyaçlarının ele alınması yükünün, başta sağır kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet vakaları olmak üzere sağır insanların konu edildiği vakalara dair veri toplayan bir sivil toplum kuruluşu olan Filipin Sağır İnsanlar için Kaynak Merkezi'ne düştüğünü öne sürmektedir. 2006-2010 yıllarında bu Merkez, sağır bir taraf veya tanık içeren 70'den fazla davayı kayıtlara geçirirken, 2006'dan 2011'e kadar olan sürede kayıtlara geçirilmiş olan 80 dava izlemiştir; bunların yalnızca 28'inde tercüman hizmeti sağlanmıştır. Sağır bir kişinin şikâyetçi şahıs konumunda bulunduğu davaların yüzde 85'i tecavüz davası olup, yaklaşık yüzde 25'i de sağır genç kızlarla ilgilidir. Sağır insanlar konu alan yargılamalarda birtakım sorunlar tespit eden Merkez, mahkemelerde işaret dili tercümesine yönelik bir politika benimsenmesi için bir savunuculuk projesi başlatmıştır. Merkez ülke çapında, başvurusunun da aralarında bulunduğu, yaşları 4 ila 16 olan sağır çocuklara yönelik cinsel taciz vakalarıyla ilgili olarak bilhassa şu sorunları gözlemlemiş bulunmaktadır: Asliye mahkemelerinin birçoğu Yüksek Mahkeme'nin 59-2004 sayılı Beyanname Kararı ve 104-2007 sayılı Genelgesinden haberdar değildir; kimi mahkemeler ve devlet daireleri sağır-dilsiz aktarım tercümesinin “kulaktan dolma” olacağı düşüncesiyle sağır bir tarafa yönelik işaret dili tercümesine izin vermemektedir; birçok mahkeme işaret dili tercümesini, tercümanı bulup ücretini ödemesi gereken sağır davacılara yönelik bir hizmet olarak görmektedir; kimi mahkemeler hem sağır-dilsiz aktarım tercümanına hem de bir duruşma tercümanına ihtiyaç bulunduğunu kabul etmemektedir; yargılamanın soruşturma gibi başka aşamalarında işaret dili tercümesine yönelik bir düzenleme bulunmamaktadır; ve sağır insanlara yönelik tercümanlara resmi hukuk eğitimi sağlanmaması dolayısıyla kimi tercümanlar yeterli becerilere sahip olmamaktadır.

3.15 Başvurucu, yargı idaresine dahil olan meslek sahiplerinin cinsel şiddete uğramış sağır mağdurlar gibi engelli kadınlara ve çocuklara ilişkin davaların nasıl ele alınacağı konusunda bilgi ve yeterliğe sahip olmadığına altını çizmektedir. Ulusal makamların bu ciddi sorunu ele alması gerektiğini öne sürmektedir. Filipin Adalet Akademisi'nin Sözleşme'ye yönelik çalıştaylar ve toplumsal cinsiyet duyarlılığı eğitimleri düzenlemesine karşın, bunların hiçbirinde engelli kadınların ve kızların özel ihtiyaç ve kaygılarının konu edilmediğine işaret etmektedir.

3.16 Başvurucu, Komite'den, taraf Devlet'in Sözleşme ve diğer insan hakları sözleşmeleri kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmemesi sebebiyle kendisinin tecavüze uğramış sağır bir kız çocuğu olarak ayrımcılık mağduru olduğunu tespit etmesini istemektedir. Komite'yi, taraf Devlet'in başvurucuya uğradığı fiziksel, ruhsal ve sosyal zararlarla ve haklarına yönelik ihlalin ağırlığıyla orantılı bir tazminat ödemesi tavsiyesinde bulunmaya çağırmaktadır. Ayrıca, taraf Devlet'in kendisine işaret dili tercümesi de dahil olmak üzere ücretsiz danışmanlık ve terapi, tercüme hizmetinin de sağlandığı engellilere uygun bir eğitim ve eğitim hayatının ardından iş olanakları sunmasını da talep etmektedir. Bunun yanı sıra, ailesine de 8505 sayılı Cumhuriyeti Yasası'nın 3(e) maddesi uyarınca, Metro Manila'da

¹⁷ 59-2004 sayılı Yüksek Mahkeme Beyanname Kararı “asliye mahkemeleri huzurundaki kimi davalar, tam anlamıyla anlaşılma ve olası bir adli hatanın önlenmesi bakımından bir işaret dili tercümanı gerektirebilecek tarafları içerebileceğini veya tanıklar gerektirebileceğini” ve “[işaret dili tercümanı görevlendirme] usulünün gecikmelere yol açabileceğini” kabul etmektedir. İşaret dili tercümanının ücreti mahkemeler tarafından karşılanmaktadır. 104-2007 sayılı Yüksek Mahkeme İdari Başkanlık genelgesi ise görevlendirilen bir işaret dili tercümanının hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeye ilişkin kılavuz ilkeler getirmektedir.

devlete ait bir tecavüz kriz merkezi bulunmamakla birlikte, ücretsiz psikolojik danışmanlık sunmasını da talep etmektedir.

3.17 Başvurucu ayrıca Komite'den, taraf Devlet'in *Vertido/Filipinler*¹⁸ kararında talep edilenlere uygun biçimde ve özel olarak toplumsal cinsiyet, engellilik ve yaş unsurlarının kesişimselliğine odaklanılarak yargı, yasama ve yürütme erkleri bünyesinde tedbirler alması tavsiyesinde bulunmasını istemektedir. Bunun yanı sıra, sağlıkları içeren tüm yargısal, yarı-yargısal işlemlerde ve soruşturmalarda tercüme kullanımını zorunlu hale getiren bir yasa çıkartılmasını; toplumsal cinsiyet, engellilik ve yaş unsurlarının kesişimselliğinden kaynaklanan meselelerin taraf Devlet'in ilgili kuruluşları tarafından yürütülen program ve hizmetlerde ele alınmasını; ülke çapında erişilebilecek cep telefonu mesajlaşma hizmeti aracılığıyla sağlıklara yönelik bir cinsel şiddet hattı kurulmasını; hukuki tercüme ve ruh sağlığı danışmanlık tercümesi öncelikli olmak üzere profesyonel bir tercüme sisteminin zorunlu kılınmasını; Filipin işaret dilinin ulusal işaret dili olarak tanınmasını; cinsel şiddet çalışmalarının yükseköğretim ve üniversitelerde eğitim müfredatına dahil edilmesini; sağır kızlara ve kadınlara yönelik özel eğitim programları sunan okulların, sağır danışmanlar görevlendirilmesi de dahil olmak üzere, tam anlamıyla erişilebilir bir rehber danışmanlık hizmeti sunmasının yanı sıra cinsellik ve toplumsal cinsiyet değerleri konusunda tümüyle erişilebilir ve yaşa uygun bir eğitim sağlamanın şart koşulmasını; Filipinler Üniversitesi'ne hukuki tercüme ve ruh sağlığı tercümesi de dahil olmak üzere işaret dili tercümesi üzerine ulusal bir akademi programı oluşturma görevi verilmesini; ve sağlıklara ilişkin meselelere dair hukuki konuların tüm hukuk fakülteleri müfredatlarına eklenmesini talep etmektedir.

Taraf Devlet'in görüşleri

4.1 18 Haziran 2012 tarihinde taraf Devlet, başvurucunun bir temyiz başvuru müzekkeresi sunarak iç hukuk yollarını tüketmemiş olması sebebiyle başvurunun Sözleşme'nin İhtiyari Protokolü'nün 4. maddesi 1. fıkrası kapsamında kabuledilemez olduğunu savunmuştur. Taraf Devlet, başvurucunun bu hukuk yolunun etkili ve kendisi açısından erişilebilir olmadığı savına karşı çıkarak, temyiz başvurusu müzekkeresi yolunun yeterli bir hukuk yolu olduğunu öne sürmektedir. Mahkeme Tüzüğü'nün 65. maddesi uyarınca, temyiz yoluna başvuran kişinin alt derece mahkemesinin sanık hakkında beraat kararı verirken yalnızca bozulabilir hatalar yapmakla kalmayıp, takdir yetkisini yetkisizliğe veya yetki aşımına yol açacak yahut yasal sürecin gereklerine aykırılık oluşturacak ve dolayısıyla kararı hükümsüz kılacak şekilde son derece kötüye kullanmış olduğunu kanıtlarsa beraat kararının iptal edilebileceğini dile getirmektedir. Dolayısıyla sanık aynı suçtan ötürü ikinci defa yargılanma riski altında sayılamaz. Yüksek Mahkeme *Filipin Halkı/De Grado ve diğerleri* davasında, yargı yetkisinin değişken bir şekilde kullanılması halinde takdir yetkisinin ağır bir biçimde suiistimal edildiğinin varsayılacağını ve dolayısıyla görevsizliğin söz konusu olacağını hükme bağlamıştır. Takdir yetkisinin kötüye kullanımı, örneğin yetkinin öfke veya düşmanlık sebebiyle keyfi ve despotça kullanımında olduğu gibi, pozitif bir yükümlülükten kaçma veya hukuken verilen bir görevin yerine getirilmesinin fiilen reddi anlamına gelecek denli bariz ve ağır olmalıdır.¹⁹

4.2 Taraf Devlet, asliye mahkemesi tarafından başvurucunun davasında sergilenen toplumsal cinsiyet ayrımcılığının başvurucuyu adil yargılanma hakkından mahrum bırakacak ölçüde olması halinde, asliye mahkeme kararının görevsizlik sebebiyle geçersiz bulunarak

¹⁸ *Vertido/Filipinler*, para. 3.15-3.17.

¹⁹ Yüksek Mahkeme, *Filipin Halkı/De Grano ve Diğerleri*, Genel Kayıt No. 167710.

iptalinin mümkün olabileceğini dile getirmektedir. Başvurucu, temyiz başvuru müzekkeresi sunmak için yeterli sebeplerin bulunup bulunmadığını tespit etmek üzere mahkeme kararını Başsavcılığa sevk etmeliydi.

Taraf Devlet'in görüşlerine dair başvurunun yorumları

5. 22 Ekim 2012 tarihinde başvuru, taraf Devlet'in kabuledilebilirlik hakkındaki görüşlerine itiraz etmiştir. Taraf Devlet'in *Vertido/Filipinler* davasında sunduğu savlarla aynı savları öne sürdüğünü kaydetmektedir. Dolayısıyla, *Vertido*²⁰ davasında başvuru tarafından temyiz başvuru müzekkeresi yolunun erişilebilir ve etkili olmadığına ilişkin dile getirdiği savlara atıfta bulunarak, aynı savların kendi davası açısından da geçerli olduğunu öne sürmektedir.

Taraf Devlet'in ek görüşleri

6.1 Taraf Devlet, 5 Aralık 2012 ve 17 Eylül 2013 tarihli sözlü notalarla, Komiteyi başvurunun esasına ilişkin görüşlerini sunmaya çağırmıştır. Taraf Devlet 10 Ekim 2013 tarihli bir sözlü nota ile, başvurunun temyiz başvuru müzekkeresi yoluna başvurmamış olmadığına yönelik önceki görüşlerini yinelemiştir. Ceza davalarında pek çok şikâyetçi şahsın, verilen bir beraat kararına yönelik olarak temyiz başvuru müzekkeresi dilekçesi sunulması amacıyla Başsavcılığa talepte bulunmuş olduğunu veya şikâyetçi şahıslar tarafından halihazırda sunulmuş olan başvuru dilekçelerine Başsavcılığın da müdahil olmuş olduğunu savunmuştur.²¹

6.2 Taraf Devlet başvurunun ceza kovuşturmasından bağımsız biçimde bir özel hukuk davası da başlatabileceğini öne sürmektedir. Özel hukuk davalarında aranan ispat şartı seviyesinin (kanıt üstünlüğü) ceza davalarındakine (makul şüphenin ötesinde kanıt) oranla daha düşük olması sebebiyle, sanığın beraatının kendisine karşı özel hukuk kapsamında bir karar verilmesine otomatik olarak engel olmadığını savunmaktadır.

6.3 Taraf Devlet ayrıca, başvurunun asliye mahkemesinin başvuru tarafından verilen ifadeye itibar etmemesi ve toplumsal cinsiyete dayalı mitler ve kalıplara başvurusu sebebiyle adalete erişiminin engellendiği yönündeki iddiasının esastan yoksun olduğunu öne sürmektedir.

Komite huzurunda kabuledilebilirlik ile ilgili meseleler ve muhakemeler

7.1 Komite'nin, içtüzüğünün 64. maddesi uyarınca, başvurunun İhtiyari Protokol kapsamında kabuledilebilir olup olmadığına karar vermesi gerekmektedir. İçtüzüğünün 72. maddesi 4. fıkrası uyarınca, bunu davanın esası hakkında karar vermeden önce yapmak durumundadır.

7.2 Komite, iç hukuk yollarının tüketilmesini şart koşan İhtiyari Protokol'ün 4. maddesi 1. fıkrasına ilişkin olarak, başvuru sahiplerinin ulusal hukuk sisteminde kendileri açısından elverişli bulunan ve ihlal iddiaları karşısında tazminat elde etmelerini sağlayacak hukuk yollarını

²⁰ *Vertido/Filipinler*, paragraf 5.1-5.5.

²¹ Şu davalara atıfta bulunulmaktadır: *Filipin Halkı ve Diğerleri/Mangalindan, Jr.* (Özel Hukuk Davası PSY-03250, RTC Br-119, Pasay City); *Filipin Halkı/Nathaniel Mondejar ve Diğerleri* (CA-GR SP. No. 04073, CA-Cebu City); ve *Filipin Halkı/Yargıç Anastacio D. Anghad* (CA-GR SP. No. 81209, CA-Manila).

kullanmaları gerektiğini hatırlatmaktadır.²² Komite, başvuruçunun şikâyetlerinin özünü tecavüzle ve başta engelliler olmak üzere tecavüz mağdurlarıyla ilgili olan ve asliye mahkemesinin kararında dayanak olarak kullanılarak sanığın beraatına yol açan toplumsal cinsiyete dayalı mitlere ve kalıplara ilişkin iddiaların oluşturduğu kanaatindedir. Hem başvuruçunun hem de taraf Devlet'in, beraat hükmünün temyiz imkânı bulunmaksızın derhal nihailik kazandığını ortaya koyan açıklamalarını kayda geçirmektedir. Ayrıca taraf Devlet'in, başvuruçunun Mahkeme Tüzüğü'nün 1. kısmında yer alan 65. madde kapsamında öngörülen özel temyiz başvuru müzekkeresi yoluna başvurmamış olması nedeniyle somut başvurunun iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması gerekçesiyle İhtiyari Protokol'ün 4. maddesi 1. fıkrası kapsamında kabuledilemez ilan edilmesi gerektiği yönündeki savını da kayda geçirmektedir.

7.3 Komite, yalnızca Filipin halkını temsilen Başsavcılığa açık bulunması sebebiyle temyiz başvuru müzekkeresi yolunun başvuruçunun açısından elverişli nitelik taşımadığını; esasa ilişkin hataları değil, yetkiye ilişkin hataları düzeltme niyeti taşıdığını, oysa ki cinsiyete dayalı ayrımcılığın bir muhakeme hatası olarak görülme ihtimalinin yüksek olduğunu; ve temyiz başvuru müzekkeresi yolunun olağanüstü bir kanun yolu oluşturduğunu tespit etmiş olduğu *Vertido/Filipinler* davası başta olmak üzere kendi içtihadına gönderme yapmaktadır.²³ Komite, iki davanın olgusal ve usuli açıdan arkaplanlarının benzerliği ve taraf Devlet'in bu konuda yeni bir bilgi sunmamış olması ışığında, somut davada da farklı bir sonuca varılmasının gerekli olmadığı kanaatindedir. Bu koşullar altında Komite, İhtiyari Protokol'ün 4. maddesi 1. fıkrasının somut başvurunun incelenmesine mani teşkil etmediği sonucuna varmaktadır.

7.4 İhtiyari Protokol'ün 4(2)(a) maddesince şart koşulduğu üzere, Komite aynı meselenin halihazırda başka uluslararası soruşturma veya çözüm usulü çerçevesinde incelenmiş veya incelenmekte olmadığından emindir.

7.5 Komite olay ve olguların değerlendirilmesi konusunda ulusal makamların yerine geçecek veya fail olduğu iddia edilen kişinin cezai sorumluluğu hakkında karar verecek durumda olmadığını hatırlatmaktadır.²⁴

7.6 Komite, başvuruçunun Sözleşme'nin 1. maddesi ve 2(c), (d) ve (f) fıkraları kapsamındaki iddialarının kabuledilebilirlik amaçları bakımından yeterince temellendirilmiş olduğu kanaatindedir. Dolayısıyla, başvuruyu kabul edilebilir ilan etmekte ve esastan incelemeye geçmektedir.

Esasa ilişkin inceleme

8.1 Komite somut başvuruyu, İhtiyari Protokol'ün 7. maddesi 1. fıkrasında öngörüldüğü üzere başvuruçunun ve taraf Devlet tarafından kendisine sunulan tüm bilgiler ışığında değerlendirmiş bulunmaktadır.

8.2 Komite, başvuruçunun, bilhassa sağır ve dilsiz bir kadın olarak kendisine diğer mağdurlarla eşit bir temelde mahkemeye erişim sağlanmaması sebebiyle taraf Devlet tarafından toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa karşı korunmamış olduğu iddiasında bulunduğunu kaydetmektedir. Bu bağlamda, başvuruçunun bu konudaki ayrıntılı iddialarının bilhassa asliye mahkemesi tarafından tecavüz ve tecavüz mağdurları hakkındaki toplumsal

²² Bkz. *Vertido/Filipinler*, paragraf 6.2.

²³ A.g.k.

²⁴ A.g.k., paragraf 8.2

cinsiyete dayalı mitlerin ve kalıpların kullanılarak, fail olduğu iddia edilen kişinin beraatına yol açılması; mahkemenin başvuruçunun sağır bir genç kız olarak savunmasız konumunu göz önünde bulundurmuş ve bu noktadan hareketle, işaret dili tercümesi gibi makul kolaylıkları sağlamış olmaması; ve mahkemenin yargılamaları haksız bir gecikme yaşanmaksızın yürütmüş olmaması ile ilgili olduğunu kayda geçirmektedir. Komite şimdi, yukarıda sayılan hususların başvuruçunun haklarına yönelik bir ihlale ve Sözleşme'nin 1. maddesi ve 2(c), (d) ve (f) fıkraları kapsamında taraf Devlet'in yasal süreçte ayrımcılığa son verme yönündeki yükümlülüklerine yönelik bir ihlale yol açıp açmadığını tespit edecektir.

8.3 Komite, başvuruçunun Sözleşme'nin 2(c) maddesi ile ilgili iddiası bakımından, etkili bir hukuk yoluna başvuru hakkını da içerek etkili koruma hakkını Sözleşme'nin tabiatı gereği kapsadığını hatırlatmaktadır.²⁵ Bu hak Taraf Devletler'in "aile içi şiddet ve istismar, tecavüz, cinsel saldırı ve diğer toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı yasaların tüm kadınlara yeterli korumayı sunmasını ve kadınların bütünlüğü ve itibarına saygı göstermesini sağlaması"nı ve toplumsal cinsiyete dayalı her türlü şiddet biçiminin giderilmesi için "tazminat dahil olmak üzere, etkin şikâyet usulleri ve yolları" temin etmesini gerektiren 19 No'lu genel tavsiye kararının 24(b) ve (i) paragrafları ile birlikte ele alındığında, Taraf Devletler'in "kadın haklarının erkeklerle eşit temelde himayesini tesis etme[sini] ve yetkili ulusal mahkemeler ve diğer kamu kuruluşları aracılığıyla kadınların her türlü ayırımı karşı etkin himayesini sağlama"sını şart koşan 2(c) maddesinin kapsamına girmektedir. Komite ayrıca, bir hukuk yolunun etkili olabilmesi için tecavüz ve cinsel suç iddialarını içeren bir davanın adil, tarafsız, vakitlice ve süratli bir şekilde karara bağlanması gerektiğini de hatırlatmaktadır.²⁶ Bir de, "özel yaşam koşulları dolayısıyla çifte ayrımcılığa maruz kalan" "engelli kadınların savunmasız bir grup oluşturduğunu" tespit eden 18 No'lu genel tavsiye kararını da hatırlatmaktadır. Bu bağlamda Komite, taraf Devletler tarafından engelli kadınların cinsiyete ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa karşı etkili korumadan yararlanmasını ve etkili hukuk yollarına erişmelerini sağlamanın son derece önemli olduğunu vurgulamaktadır.

8.4 Yukarıdaki hususlara binaen Komite, mahkeme huzurunda yalnızca başvuruçunun, annesinin ve sanığın dinlenmiş olduğu somut davanın 2006'dan 2011'e kadar asliye mahkemesi seviyesinde görüldüğünün tartışmasız bir husus olduğunu kaydetmektedir. Ayrıca, başvuruçunun kendisine tercüme hizmeti sunan Filipin Sağırlar için Kaynak Merkezi ile uzun uzadıya yürütülen yazışmaların yanı sıra asliye mahkemesinin yeterli planlama eksikliğinin de yargılamaların haksız yere gecikmesine büyük oranda katkıda bulunduğu yönündeki iddiasının taraf Devletçe çürütülmemiş olduğunu da kaydetmektedir.

8.5 Komite, sanık veya tanıklar gibi ilgili tarafların mahkemede kullanılan dili anlayamadığı veya konuşamadığı durumlarda bir tercümanın ücretsiz yardımının insan hakları sözleşmelerinde baş tacı edilen²⁷ ve sözleşme organlarının içtihatlarında daha da geliştirilen²⁸

²⁵ A.g.k., paragraf 8.4.

²⁶ A.g.k., paragraf 8.3.

²⁷ Bkz. örneğin Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme'nin 14. maddesi 3(f) fıkrası (Filipinler tarafından 1986 yılında onaylanmıştır); Çocuk Haklarına dair Uluslararası Sözleşme'nin 40. maddesi 2(vi) fıkrası (Filipinler tarafından 1990 yılında onaylanmıştır); ve Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına dair Uluslararası Sözleşme'nin 18. maddesi 3(f) fıkrası (Filipinler tarafından 1995 yılında onaylanmıştır). Filipinler tarafından 2008 yılında onaylanan Engellilerin Haklarına dair Sözleşme'nin 21(b) maddesi, taraf Devletlerin "[e]ngellilerin resmi temaslarda işaret dillerini [...] kullanmalarını" kabul etmesi ve kolaylaştırmasını şart koşmaktadır.

²⁸ Örneğin İnsan Hakları Komitesi içtihadı, Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme'nin 14. maddesi 3(f) fıkrası kapsamında, mahkeme yargılamalarının kişinin kendi tercih ettiği dilde yürütülmesi hakkı bulunmadığını ortaya koymaktadır (bkz. örneğin, Başvuru No: 221/1987 ve 323/1988, *Yves Cadoret ve Hervé Le*

temel bir adil yargılama güvencesi olduğunu dile getirmektedir. Somut davada sağır bir genç kadın olan başvurucunun yalnızca yazılı İngilizce anlayabildiğini ve duyamadığını, oysa duruşmalar da dahil olmak üzere yargılamaların hem sözlü, hem de yazılı Filipin dilinde ve İngilizce olarak yürütüldüğünü kaydetmektedir.

8.6 Komite ayrıca, başvurucunun kendisine soruşturma sırasında ve tüm duruşmalara katılmış olmasına rağmen, sanığın beraatinin açıklandığı duruşma da dahil olmak üzere kimi mahkeme duruşmalarında işaret dili tercümesi temin edilmediği ve işaret dili tercümanları bulma ve bu tercümanların mahkemede hazır bulunmasını sağlama yükünün, kısmen de olsa başvurucuya yüklenmiş olduğu yönündeki iddiasını da kayda geçirmektedir.²⁹ Komite, taraf Devlet'in başvurucunun bu iddiasına karşı çıkmamış olduğunu kaydetmektedir. 59-2004 sayılı Yüksek Mahkeme Beyanname Kararı ile 104-2007 sayılı Yüksek Mahkeme İdari Başkanlık genelgesinde işaret dili tercümanlarına ilişkin olarak yer alan hükümlerin somut olayda nasıl uygulamaya geçirildiğini de açıklamış değildir. Bu bağlamda Komite, başvuru tarafından işaret edildiği ve taraf Devletçe karşı çıkılmadığı üzere, Filipin Sağırlar için Kaynak Merkezi tarafından yapılan bir araştırmaya göre, Filipinlerde 20016-2010 yılları arasında tecavüzle ilgili olarak sağırlar tarafından açılan davaların çoğunda işaret dili tercümesinden faydalanan mağdurların sayısının üçte bir bile olmadığını kaydetmektedir.³⁰ Başvurucunun, Filipinler'de başta kadınlar ve kızlar olmak üzere sağırların eşitliği ve adalet sistemine erişebilirliğini teşvik eden kapsamlı bir politika ve ayrıca bu davacılara yönelik tercüme için hiçbir standart veya usul yolu bulunamadığı iddiasını da kayda geçirmektedir. Dahası, taraf Devlet'in politikasının yalnızca sağır kişinin "tam anlamıyla anlaşılması gereken" hallerde tercüme yapılmasını öngördüğüne de işaret etmektedir. Ayrıca, Merkez tarafından yapılan araştırmaya atıfla, kimi mahkemelerin bu şarttan haberdar olmadığını ve işaret dili tercümesinin "kulaktan dolma" olacağı veya maliyeti sağır davacılar tarafından karşılanması gereken ekstra bir hizmet olduğu düşüncesiyle buna izin vermediğini de kaydetmektedir.

8.7 Komite, yukarıda bahsi geçen bilgi ve iddialara taraf Devletçe karşı çıkılmamış olduğunu belirtmektedir. Yukarıdaki hususlar ışığında Komite, başvurucunun yargılamalara silahların eşitliği prensibine uygun şekilde, tam anlamıyla ve eşit bir şekilde katılımını sağlamak ve dolayısıyla 19 No'lu genel tavsiye kararıyla birlikte ele alındığında Sözleşme'nin 2(c) ve (d) maddesi anlamında ayrımcılığa karşı etkili himayeden yararlanmasını güvence altına almak için somut dava koşullarında işaret dili tercümesi temininin elzem olduğu kanaatindedir.³¹

Bihan/Fransa, 11 Nisan 1991 tarihli görüşler, paragraf 5.7; ve Başvuru No: 327/1988, *Hervé Barzig/Fransa*, 11 Nisan 1991 tarihli görüşler, paragraf 5.6). Ancak sanık veya tanıklar mahkeme dilini anlamakta veya kendilerini mahkeme dilinde ifade etmekte güçlük çekmesi halinde, tercüman hizmetlerinin sunulması zorunludur (bkz. örneğin Başvuru No: 327/1988, paragraf 5.5). 14. maddenin 3(f) fıkrası yalnızca mahkemedeki duruşma sırasında tercüman hakkı öngörmektedir (bkz. örneğin Başvuru No: 273/1988, *B. d. B. ve Diğerleri/Hollanda*, 30 Mart 1989 tarihli karar; 221/1987, *Yves Cadoret/Fransa*, 11 Nisan 1991 tarihli karar; ve 323/1988, *Hervé Le Bihan/Fransa*, 9 Kasım 1989 tarihli karar). Ancak Komite yalnızca, biri ifadeyi yazan, diğeri ise başvurucunun dilini tercüme eden olmak üzere iki soruşturma memurunun huzurunda alınan itirafların başvurucuyu Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme'nin 14. maddesi 1. fıkrası kapsamında adil yargılanma hakkından mahrum bıraktığını tespit etmiştir (bkz. örneğin Başvuru No: 1033/2001, *Nallaratnam Singarasa/Sri Lanka*, 21 Temmuz 2004 tarihli görüşler, paragraf 7.2).

²⁹ Bkz. yukarıdaki paragraf 2.3, 3.9 ve 3.14.

³⁰ Bkz. yukarıdaki paragraf 3.14. Filipin Sağırlar için Kaynak Merkezi tarafından yapılan araştırmaya göre, taraf veya tanıklardan birinin sağır olduğu 80 vakadan yalnızca 28'inde tercüman bulunmuştur.

³¹ Bkz. yukarıdaki paragraf 8.3.

8.8 Başvurucunun Sözleşme'nin 2(f) maddesi kapsamındaki iddiasına ilişkin olarak Komite, Sözleşme'nin tüm Devlet makamlarına yükümlülükler getirdiğini ve taraf Devletlerin Sözleşme hükümlerini ihlal eden yargı kararlarından ötürü de sorumlu olduğunu hatırlatmaktadır. Sözleşme'nin adı geçen maddesi uyarınca, taraf Devlet'in yalnızca kadınlara yönelik ayrımcılık teşkil eden mevcut kanun ve yönetmeliklerini değil, teamül ve uygulamalarını da değiştirmek veya kaldırmak için uygun tedbirleri alacağını kaydetmektedir. Komite bu bağlamda, stereotipleştirmenin kadınların adil yargılanma hakkını etkilediğini ve yargının, kadınların veya kızların bir tecavüz durumuyla karşı karşıya kaldığında ne yapması gerektiği konusunda tecavüz mağdurunu tanımlayan peşin hükümlere dayalı katı standartlar yaratmamaya özen göstermesi gerektiğini vurgulamaktadır.³² Somut davada, taraf Devlet'in 2(f) maddesi temelinde toplumsal cinsiyet kalıplarını ortadan kaldırma yükümlülüğüne uyup uymadığı hususu, yargı organları huzurunda başvurucunun davası görülürken toplumsal cinsiyet, yaş ve engellilik bakımından tatbik edilen hassasiyet ışığında değerlendirilmelidir.

8.9 Komite, emsal kararlara uyma doktrini uyarınca, mahkemenin 1930 tarihli Gözden Geçirilmiş Ceza Yasası'nın tecavüzle ilgili maddelerini tatbik eden ve tecavüz davalarında benzer biçimde karara varan emsal yargı kararlarından kaynaklanan kılavuz ilkelere atıfta bulunduğunu kaydetmektedir. Verilen kararın başında, tecavüz davaları incelenirken kullanılan üç genel kılavuz ilkeye atıf yer aldığını görmektedir. Kararın her yerine sinmiş olduğu öne sürülen toplumsal cinsiyete dayalı mitler ve kalıplar bakımından,³³ Komite, karar kapsamında tespit edilmiş olan temel noktaları dikkatlice inceledikten sonra, öncelikle asliye mahkemesinin başvurucudan sıradan bir Filipinli kadın tecavüz mağdurunun bu koşullar altında sergilemesi gereken belirli bir davranış biçimi, yani "onuruna leke sürecek ve iffetine hanel getirecek her türlü teşebbüsü engellemek için gücünün ve cesaretinin son damlasına kadar savaşıma"yı beklediğini kayda geçirmektedir. İkinci olarak ise mahkeme, başvurucunun davranışının bu standarda uymadığı değerlendirmesinde bulunarak, kaçmaya çalışmadığı veya bilhassa ses çıkartarak veya güç kullanarak saldırgana karşı diremediği için "davranışının sıradan bir Filipinli kadının sergileyeceği davranışla" ve "insanların makul olarak sergileyeceği davranış standardıyla" örtüşmediğini tespit etmiştir. Mahkeme "buna fırsatı olmasına rağmen kaçmaya [...] veya hiç değilse bağırarak yardım istemeye dahi çalışmış olması [başvurucunun] güvenilirliğine şüphe düşürmektedir ve istek ve rızanın bulunmadığı yönündeki iddiasının inandırıcılığını azaltmaktadır" ifadesinde bulunmuştur. Komite bu tespitlerin kendi başına cinsiyete ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa yol açan koyu bir toplumsal cinsiyet stereotipleştirmesinin varlığını ortaya koyduğunu ve başvurucunun engeli ve yaşı gibi, olayın kendine has koşullarını göz ardı ettiğini saptamaktadır.

8.10 Komite ayrıca, asliye mahkemesi bilhassa, tecavüz mağduru açısından direniş ve rızanın yokluğuna ve failin güç ve gözdağı kullanımına ilişkin toplumsal cinsiyet kalıpları ve yanlış kanılar benimsendiğine işaret etmektedir. Kendi içtihadına dayanarak, başvurucunun söz konusu durumda direnmiş olması beklentisinin özel olarak kadınların cinsel saldırıya karşı fiziksel olarak direnç göstermesi gerektiği mitini güçlendirdiğini hatırlatmaktadır. Hukuken veya uygulamada, fail fiziksel şiddet kullanmış veya kullanma tehdidinde bulunmuş olsun veya olmasın, bir kadının istenmeyen cinsel davranışa karşı fiziksel olarak diremediği için rıza göstermiş olduğu yönünde bir varsayıma yer verilmemesi gerektiğini yinelemektedir.³⁴ Ayrıca, rıza yokluğunun, kadınların kişisel güvenlik, özerklik ve vücut bütünlüğü hakkına yönelik bir ihlal teşkil eden tecavüz suçunun olmazsa olmaz bir unsuru olduğunu da

³² *Vertido/Filipinler*, paragraf 8.4.

³³ Bkz. yukarıdaki paragraf 3.3.-3.6.

³⁴ Bkz. *Vertido/Filipinler*, paragraf 8.4.

yinelemektedir.³⁵ Bu bağlamda Komite, taraf Devlet'in 1930 tarihli Gözden Geçirilmiş Ceza Yasası'ndaki tecavüz tanımına "rıza yokluğu" unsurunu eklemesi yönünde tavsiyeye rağmen,³⁶ taraf Devlet'in bu yasayı gözden geçirmemiş olduğunu kaydetmektedir.

8.11 Komite ayrıca, bilhassa yargılamaların aşırı uzun sürmesi, mahkemenin başvurucuya ücretsiz işaret dili tercümanı yardımı temin etmemesi, ve verdiği kalıplara ve toplumsal cinsiyete dayalı mitlere başvurması ve başvurucunun sağır ve dilsiz bir genç kız olma durumunu hiçe sayması sebebiyle başvurucunun maddi ve manevi zarara uğramış olduğunu da kabul etmektedir.

9. Sözleşme'ye ilişkin İhtiyari Protokol'ün 7. maddesi 3. fıkrası uyarınca hareket eden Komite, yukarıdaki mülahazalar ışığında, taraf Devlet'in Sözleşme'nin 1. maddesi ve Komite'nin 18 ve 19 No'lu genel tavsiye kararlarıyla birlikte düşünüldüğünde 2(c), (d) ve (f) maddesi kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmemiş ve dolayısıyla başvurucunun haklarını ihlal etmiş olduğu kanaatinde. Komite taraf Devlet'e şu tavsiyelerde bulunmaktadır:

- (a) Başvuru sahibine ilişkin olarak:
 - (i) Başvurucunun haklarına yönelik ihlallerin ağırlığıyla orantılı olarak, maddi tazminat da dahil olmak üzere tazminat sağlanması;
 - (ii) Başvurucuya ve olaydan etkilenen aile bireylerine ücretsiz psikolojik danışmanlık ve terapi sağlanması;
 - (iii) Tercüme hizmetlerinin de sunulduğu engellilere uygun bir eğitim sağlanması;
- (b) Genel olarak:
 - (i) Tecavüz mevzuatının, cinsel şiddetin güç veya şiddet yoluyla işlenmesi yönündeki her türlü şart ve duhulün kanıtlanmasına yönelik her türlü şart kaldırılacak ve böylece rızanın yokluğu suçun merkezine yerleştirilecek şekilde gözden geçirilmesi;
 - (ii) İşaret dili de dahil olmak üzere tercümanların, yargılamaların her aşamasında, gereken her noktada, ücretsiz ve yeterli bir şekilde yardım sunmasını güvence altına almak amacıyla gerekli mevzuat ve uygulamanın gözden geçirilmesi;
 - (iii) Tecavüz ve diğer cinsel suçları içeren tüm ceza yargılamalarının tarafsız ve adil bir şekilde ve mağdurun cinsiyetine, yaşına ve engeline ilişkin önyargılardan veya kalıp düşüncelerden arındırılmış biçimde

³⁵ Ayrıca bkz. *Vertido/Filipinler*, paragraf 8.7.

³⁶ A.g.k., paragraf 8.9 (a.i.). 1997 tarihli ve 8353 sayılı Cumhuriyet Yasası tarafından değiştirilmiş haliyle Filipinler Gözden Geçirilmiş Ceza Yasası'nın 266-A maddesi şu hükmü taşımaktadır:

"Tecavüz: Ne Zaman ve Nasıl İşlenir. Tecavüz [suçu] şu şekilde işlenir:

1. Aşağıdaki durumlardan herhangi birinde bir kadına yönelik cinsel bir bilgisi olan bir erkek tarafından:

- (a) Güç, tehdit veya gözdağı kullanılarak;
- (b) Mağdur tarafın aklı başında değilken veya başka bir şekilde bilinçsiz durumdayken;
- (c) Hileli bir entrika veya yetkinin ağır biçimde kötüye kullanılmasıyla yoluyla; ve
- (d) Mağdur taraf 12 yaşının altında veya gayri mümeyiz ise, yukarıda bahsi geçen koşullardan hiçbirini var olmasa dahi.

2. İşbu maddenin 1. fıkrasında dile getirilen koşullardan herhangi biri altında, penisıyla bir başka şahsın ağızına veya anal deliğine ya da herhangi bir araç veya nesneyle bir başka şahsın genital veya anal deliğine duhul ederek cinsel bir saldırı fiili işleyen herhangi bir şahıs tarafından."

yürütülmesinin sağlanması;

- (iv) Kalıpların ve toplumsal cinsiyet konusundaki önyargıların mahkeme yargılamalarını ve karar alma süreçlerini etkilememesini sağlamak için yargı mensuplarına ve hukukçulara Sözleşme'ye, Sözleşmeye ilişkin İhtiyari Protokol'e ve başta 18 ve 19 No'lu genel tavsiye kararları olmak üzere Komite'nin genel tavsiye kararlarına yönelik yeterli ve düzenli eğitim verilmesi.

10. Taraf Devlet, İhtiyari Protokol'ün 7. madde 4. fıkrası uyarınca, işbu tavsiyelerle birlikte Komite'nin görüşlerini dikkatle inceleyecek ve altı ay içerisinde Komite'ye, bu görüş ve tavsiyeler ışığında atılmış olan her türlü adımla ilgili bilgileri de içeren yazılı bir yanıt sunacaktır. Taraf Devlet'ten ayrıca, Komite'nin görüş ve tavsiyelerini yayımlaması ve Filipin diline ve, uygun görülen şekilde, tanınan bölge dillerine çevirterek toplumun ilgili tüm kesimlerine ulaşmasını sağlayacak şekilde yaygın olarak dağıtması talep edilmektedir.

[İngilizce metin orijinal versiyon olmakla birlikte, Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca olarak kabul edilmiştir.]